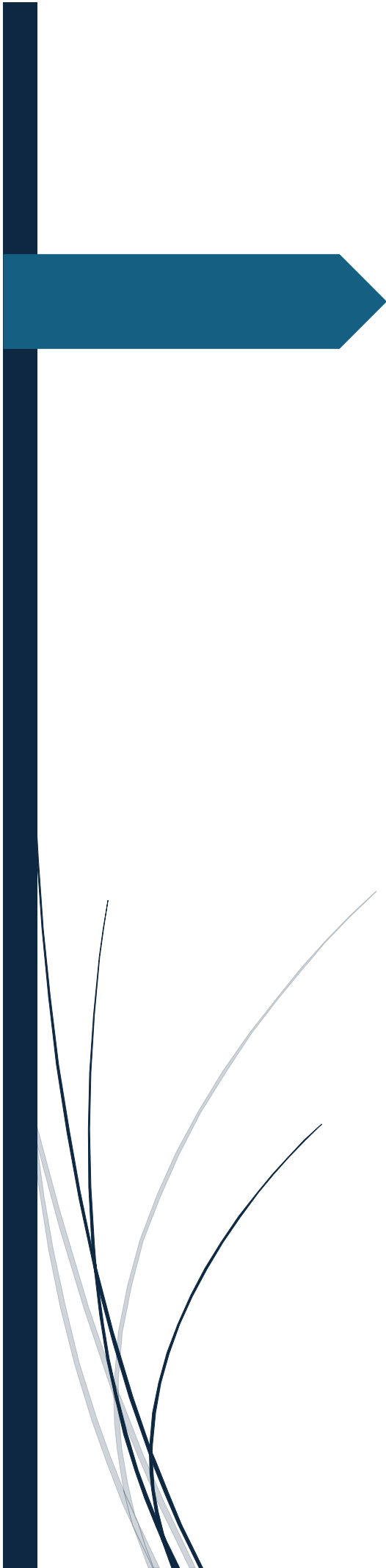




Årsrapport 2024 fra Rådet for Sociale Investeringer

Indhold

Forord.....	2
1. Indledning	3
Rapportens opbygning	4
2. Rådets arbejde i 2024	4
Henvendelser og projekter	5
Fondssamarbejde	6
Opfølgning på projekter	7
Fortsat sparring og vidensdeling	7
3. Sociale investeringer i Danmark	8
Rapport fra taskforce for sociale investeringer	8
Ny investeringskapital til DSI	8
Pulje til resultatbetalingsfond på landsplan	9
Sociale investeringer med regioner og staten	9
4. Status på igangsatte projekter	10
Housing First	10
Dialog mod Vold	11
UngiFokus	12
Diabetes.....	13
Lær for Livet.....	14
Din vej i job	15
IPS+	16
Flere kloge hænder i Aarhus	16
5. Et blik ind i 2025.....	17
6. Økonomi	18

Forord

Sociale investeringer har fokus på den dobbelte bundlinje. Heri ligger et fokus på både at skabe sociale forandringer for borgerne, der på sigt kan give et større økonomisk råderum for den offentlige økonomi. I Rådet tror vi fortsat på, at sociale investeringer kan være en del af løsningen på de udfordringer, der er i det danske velfærdssamfund anno 2025. Derfor arbejder vi fortsat på at udvikle og igangsætte nye investeringer til gavn for borgerne, og vi arbejder på at udbrede samarbejdsformen og nedbryde de barrierer, der er for, at potentialerne i sociale investeringer kan indfries.

Heldigvis viser vores løbende dialog med interessenter på området et marked for sociale investeringer, som er på vej frem. Flere viser interesse for området, og de to store spillere i Danmark – Den Sociale Investeringsfond (DSI) og Den Sociale Kapitalfond EFFEKT – har i løbet af de seneste 5 år igangsat mere end 40 sociale investeringer i samarbejde med forskellige danske kommuner og en række civilsamfundsorganisationer og almennyttige fonde.

Lokalt her i Aarhus finder både vi samt medarbejdere og ledere i de igangsatte sociale investeringer arbejdet med sociale investeringer særdeles relevant og meningsfuldt, - ikke mindst fordi vi med sociale investeringer får tilvejebragt konkret viden om, hvad der virker i forhold til at forbedre livsvilkårene for udsatte borgere. Vi er derfor glade for, at byrådet i 2024 besluttede at give os foreløbigt to år mere til dette arbejde. Samtidig vil vi gerne kvittere for, at byrådet prioriterede yderligere 8 mio. kr. til arbejdet med sociale investeringer i budgettet for 2025. Herved har vi – i samarbejde med Aarhus Kommunes medarbejdere – fået mulighed for at igangsætte endnu flere sociale investeringer til gavn for byens borgere, og vi er allerede i fuld gang med at vurdere og afdække, hvordan den nye investeringskapital anvendes bedst muligt.

Vi ser derfor frem til et fortsat godt samarbejde i 2025.



Rådet for Sociale Investeringer (fra venstre): Anne Thorø Nielsen, Gurli Martinussen og Jeppe Kiel Christensen

God læselyst!

Marts 2025

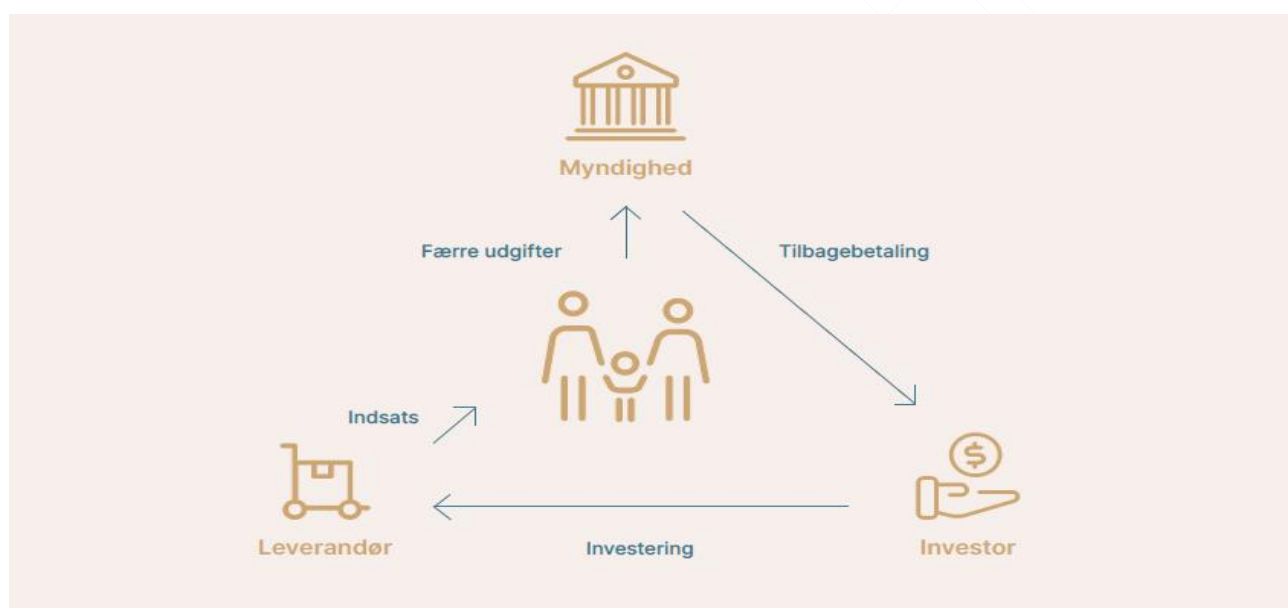
Gurli Martinussen, Anne Thorø Nielsen og Jeppe Kiel Christensen

1. Indledning

Sociale investeringer er bæredygtige investeringer. Med sit fokus på den dobbelte bundlinje kan sociale investeringer som redskab vise vejen til at udbrede de sociale indsatser, som både forbedrer menneskers liv og forbedrer den offentlige økonomi på lang sigt.

En social investering er en samarbejdsmodel, hvor en myndighed, en leverandør og en investor går sammen om at gennemføre en indsats, der både kan skabe sociale forandringer for den enkelte borger og på sigt kan skabe et råderum i et offentligt budget. Grundtanken er, at det betaler sig at investere i effektive indsatser, og at risikovillig kapital fra en investor kan gøre det nemmere for en offentlig myndighed - eventuelt i samarbejde med en ekstern leverandør - at afprøve nye indsatser. Indsatser, der typisk endnu ikke har så meget evidens, men som bygger på en velunderbygget forandringsteori og en økonomisk business case.

Figur 1: Illustration af samarbejdet i en social investering



En social investering indebærer konkret, at investoren forlods betaler for den sociale indsats, og at myndigheden betaler pengene tilbage til investoren, når indsatsen har skabt en social forandring hos borgerne. Slår indsatsen fejl, og effekterne bliver lavere eller helt udebliver, sker der kun en begrænset – eller slet ingen – tilbagebetaling til investoren fra den offentlige myndighed.

Med udgangspunkt heri oprettede byrådet i 2020 Rådet for Sociale Investeringer og afsatte samtidig 40 mio. kr. i risikovillig investeringskapital. Rådets tre medlemmer, Gurli Martinussen, Anne Thorø Nielsen og Jeppe Kiel Christensen, har efterfølgende arbejdet med området sammen med Fondens sekretariat og har bl.a. foreløbigt igangsat 11 sociale investeringer. Investeringerne er foretaget inden for de seks udvalgte hovedområder, som indgår i Rådets vision, og som alle har fokus på at løse de mest komplekse sociale udfordringer. Sociale investeringer skal således supplere kommunens almindelige indsats og anvendes der, hvor de rigtige løsninger på borgernes og samfundets udfordringer endnu ikke er fundet.

Efter nu snart fem års virke har Rådet gjort sig en række erfaringer i arbejdet med sociale investeringer, herunder følgende:

- Sociale investeringer er gode til at supplere eksisterende sociale indsatser
- Sociale investeringer giver rum til at afprøve nye indsatser og metoder - uden stor økonomisk risiko
- Sociale investeringer indebærer, at der arbejdes mere med fokus på resultater i den sociale indsats – og mere proaktivt

- Sociale investeringer kan styrke det tværgående samarbejde – både økonomisk og med en mere helhedsorienteret tilgang
- Sociale investeringer medfører bedre dataindsamling og derfor mere viden om, hvilke resultater, sociale indsatser giver – både for borgerne og for den offentlige økonomi
- Sociale investeringer er administrativt tidskrævende, særligt i forbindelse med igangsættelsen, men med mere erfaring om samarbejdsformen bliver dette lettere
- Sociale investeringer giver gode muligheder for at forankre projekter med gode resultater, idet projekterne kan anvise, hvordan projekterne kan forankres.

Det største samfundsmæssige potentiale ved sociale investeringer er, at de kan være med til at løse høste-så-problematikker på tværs af myndigheder. Høste-så-problematikken dækker over, at der ofte er en asymmetri mellem, hvilken myndighed, der igangsætter en indsats, og hvilken myndighed, der høster de økonomiske gevinster herved. En social investering kan være den samarbejdsform, der kan føre til, at indsatser igangsættes på tværs af asymmetrien, fordi de forskellige myndigheder forpligter sig til at betale for de resultater, der opstår på deres respektive områder. Det er endnu hverken for Rådet eller DSI – eller andre investorer – lykkedes at tage dette næste skridt, men der er efterhånden taget mange skridt i den retning.

På nuværende tidspunkt har Folketingets partier forsøgt at løse høste-så-problematikken ved i slutningen af 2024 at have afsat 12 mio. kr. til en resultatbetalingspulje. Det er en pulje, hvorfra der kan udbetales penge, hvis en indsats har økonomiske gevinster på et andet myndighedsområde, og selvom puljen ikke er stor, kan den være med til, at der igangsættes sociale investeringer, som giver samfundsøkonomiske gevinster og samtidig bidrager til mere helhedstænkning i forhold til borgere med komplekse udfordringer.

Rapportens opbygning

I *afsnit 2* beskrives, hvilke temaer Rådet har arbejdet med i 2024, hvorefter der i *afsnit 3* gives en kort status på arbejdet med sociale investeringer i Danmark.

Rådet har frem til nu igangsat 11 sociale investeringer. I *afsnit 4* gives et overblik over investeringerne med en foreløbig status for de projekter, der er i gang.

Et lille blik på Rådets arbejde i 2025 fremgår af *afsnit 5*.

I *afsnit 6* er økonomien i Den Sociale Investeringsfond nærmere beskrevet. Rådet råder over i alt 48 mio. kr., som byrådet har afsat i budgetterne for henholdsvis 2018 og 2025.

2. Rådets arbejde i 2024

Rådets arbejde i 2024 var særligt i årets første måneder præget af en vis usikkerhed.

For det første var Rådet oprindeligt oprettet og udpeget indtil udgangen af 2024, så i månederne omkring årsskiftet 2023-2024 blev Rådet og Fondens formål evalueret for at give byrådet et afsæt for at træffe beslutning om Rådets fremtid. Evalueringen belyste bl.a. et stort potentiale for sociale investeringer, en bred opbakning blandt adspurgte interessenter omkring formålet og fremhævede, at der har fundet en organisatorisk læring sted på alle niveauer i kommunen. Evalueringen formulerede også en række anbefalinger, som med fordel kan adresseres, hvis arbejdet med sociale investeringer skal videreføres. Det gælder især erfaringsopsamling og en løbende smidiggørelse og forenkling af arbejdsgangene i sociale investeringer.

Med udgangspunkt i evalueringen besluttede et stort flertal i byrådet i april 2024 at videreføre arbejdet med sociale investeringer i Aarhus Kommune med Rådet i spidsen. Som følge af, at der på dette tidspunkt endnu ikke var så meget viden om de enkelte projekters økonomiske effekter, blev forlængelsen i første omgang toårig frem til udgangen af 2026. En bred politisk opbakning til Rådets arbejde blev i evalueringen vurderet at have været en afgørende forudsætning for Rådets gennemslagskraft.

For det andet var Rådet afventende med at gå ind i og igangsætte nye sociale investeringer, da der var brug for yderligere investeringskapital, hvis Rådet skulle foretage yderligere investeringer før 2026. I forhandlingerne om budget 2025-2028 prioriterede byrådet at afsætte yderligere 8 mio. kr. i 2025 som investeringskapital til sociale investeringer (samt 2 mio. kr. til kommunens outcomefond). Disse penge betyder, at Rådet igen kan modtage henvendelser, opsøge og arbejde med nye sociale investeringsprojekter med henblik på igangsættelse hurtigst muligt.

Henvendelser og projekter

Rådet har siden sin etablering løbende modtaget henvendelser fra forvaltninger, organisationer, socialøkonomiske virksomheder og borgere med forslag til nye indsatser, som kan igangsættes som sociale investeringer i Aarhus Kommune. Rådets medlemmer er også kommet med forslag. Omfanget af henvendelser har dog været stødt nedadgående. Dette kan formentlig både henføres til Rådets få investeringsmidler i de sidste år, men også at der er kommet mere viden om, hvad det kræver at arbejde med sociale investeringer. Her tænkes både på behov for viden om indsats og effekt, for at kunne lave en business case, men også på den administrative kapacitet.

I 2024 modtog Rådet fire nye henvendelser, heraf er tre fortsat under behandling i Rådet.

Siden starten i maj 2020 har Rådet for Sociale Investeringer modtaget i alt 53 henvendelser, jf. tabel 1 nedenfor. Af de 53 henvendelser har Rådet direkte afvist 19 henvendelser fx på grund af manglende modenhed. De øvrige henvendelser har været sendt til faglig belysning i én eller flere magistratsafdelinger, hvor henvendelserne vurderes i forhold til bl.a. indsatsens relevans i forhold til borgere og nuværende indsatser og de umiddelbare økonomiske konsekvenser.

På baggrund af disse belysninger har Rådet besluttet at arbejde videre med 13 henvendelser med henblik på at udarbejde en social investering. Heraf er det på nuværende tidspunkt lykkedes at udvikle 9 sociale investeringer, som er endeligt vedtaget og igangsat af Rådet, mens der fortsat er gang i et udviklingsarbejde i forhold til tre projekter. Rådet har desuden besluttet at donere et mindre beløb til at modne en indsats, så der eventuelt på sigt kan laves en social investering på det område.

Udover ovenstående 53 henvendelser modtog Rådet yderligere 12 henvendelser i forbindelse med Rådets call i 2022 om indsatser for borgere med psykisk sygdom. To af de henvendelser resulterede i, at der blev igangsat sociale investeringer. Rådet for Sociale Investeringer har derfor alt i alt – sammen med magistratsafdelingerne og øvrige samarbejdspartnere – igangsat 11 sociale investeringer ultimo 2024.

Tabel 1: Henvendelser til den sociale investeringsfond

	I alt
Antal almindelige henvendelser	53
- Direkte afvisning	19
- Afvisning efter belysning	21
- Donation	1
- Igangsatte sociale investeringer	9
- Under behandling	2
Henvendelser i Rådets call	12
- Igangsatte sociale investeringer	2

Med udgangspunkt i det lavere antal henvendelser samt en opnået viden om, hvordan sociale investeringer bedst startes op, er Rådet og sekretariatet i stigende grad begyndt at drøfte idéer til mulige sociale investeringsområder direkte med magistratsafdelingerne. Herved forsøges de udviklet og igangsat på de områder, hvor behovet for nye indsatser er størst, fordi borgene forventeligt kan opnå bedre resultater, hvis den nuværende indsats suppleres af en anden.

Fondssamarbejde

I begyndelsen af året afholdt Rådet i samarbejde med DSI et møde med en række almennyttige fonde om potentialet i sociale investeringer. Mødet var velbesøgt og havde deltagelse af knap 20 forskellige fonde og i alt ca. 35 deltagere, der alle viste stor interesse i at få mere viden om sociale investeringer.

Mødet bestod af en række mindre oplæg, først fra DSI og Rådet, der fortalte om de mulige veje for fondene ind i sociale investeringer – og hvorfor dette redskab kan være interessant for fonde. Pointen er, at sociale investeringer i højere grad end almindelige donationer til projekter kan føre til reel systemforandring, idet potentialet for videreførelse og udbredelse af gode projekter er større, når der er viden om projektets resultater, herunder at der ved projektets udløb er anvist en vej for den fremtidige finansiering af en indsats.

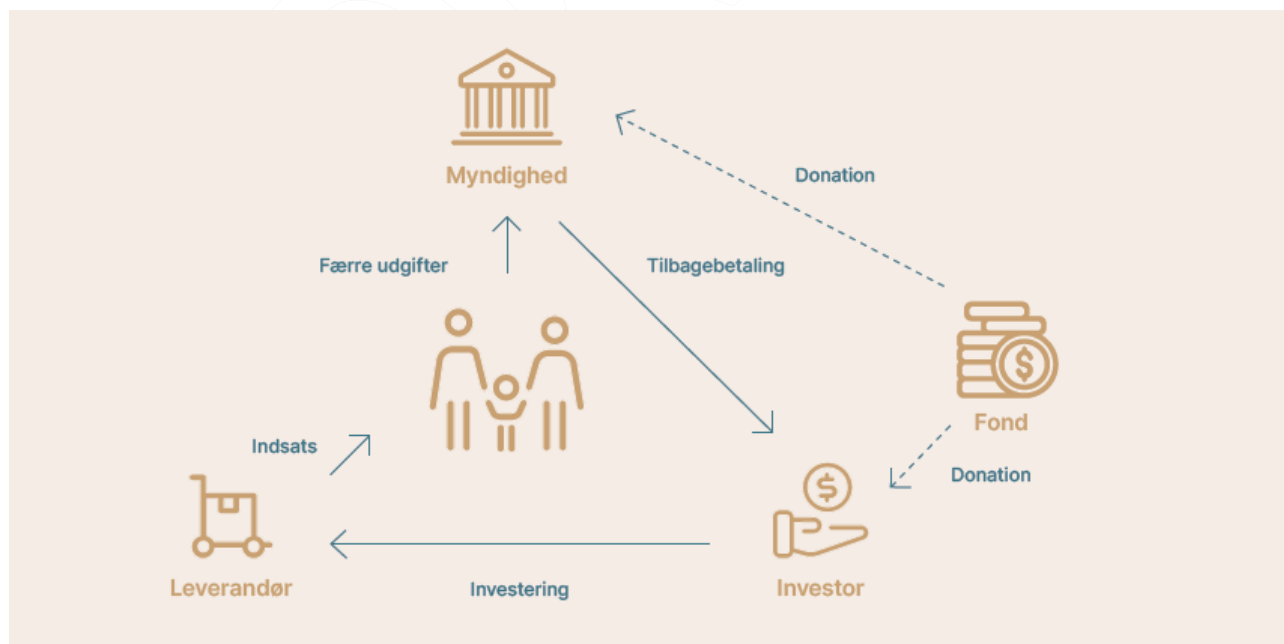
Efterfølgende var der oplæg fra Sociale Forhold og Beskæftigelse i Aarhus Kommune om arbejdet med sociale investeringer set fra et myndigheds perspektiv og fra Lauritzen-fonden, som allerede – via den sociale investering i Lær for Livet – har gjort sig gode erfaringer med sociale investeringer og hvorfor det giver mening for almennyttige fonde.

Sidst i mødet var der gruppedrøftelser om oplæggene og en række spørgsmål til overvejelse, som kan hjælpe fondene på vej mod at engagere sig i sociale investeringer.

På baggrund af input på mødet og efterfølgende dialog med flere fonde om, hvordan et samarbejde i en social investering kan se ud, er der lavet en figur, der beskriver samarbejdet. Som det fremgår, vil samarbejdet typisk indebære, at fonden donerer penge til investor eller til myndighed og dermed ikke indgår som egentlig investor i et socialt investeringsprojekt. Indtrykket af fondene er således, at de ikke pt. er interesserede i at få investeringskapital tilbage via myndighedernes resultatbetalinger. På den baggrund indgår fondenes donationer snarere på en måde, der nedskriver myndighedens samlede tilbagebetalingskrav, hvorved der gives plads til at bløde effekter, såsom trivsel eller lavere skolefravær, som ikke har en direkte bagvedliggende budgetpost, der kan indgå som mål for en investering. Desuden kan donationen anvendes som alternativ til resultatbetaling fra fx statslig eller regional side, idet det endnu ikke er lykkedes at få flere myndigheder til at gå sammen i en social investering.

Et alternativ til en fondsdonation er, at fondene kan bidrage med en underskudsgaranti til projektet.

Figur 2: Social investering med fondssamarbejde



Opfølgning på projekter

Rådet er i 2024 fortsat med at invitere projektledere og medarbejdere fra de igangsatte projekter til korte møder med Rådet, hvor de kan få deres umiddelbare erfaringer med og refleksioner på projekterne, og hvad det betyder for både borgeres trivsel og medarbejdernes arbejdsmiljø. Den endelige viden om projekternes effekter kommer først ved projektets afslutning, der for manges vedkommende ligger en del år ude i fremtiden, men for at opbygge et løbende vidensgrundlag om projekterne, herunder også om implementeringen af sociale investeringer, har en del af rådsmøderne været brugt til en direkte dialog med projektdeltagerne. Møderne bidrager på den måde til en løbende opsamling af erfaringer – én af de mest tydelige anbefalinger fra evalueringen af Rådets arbejde.

I 2024 har Rådet haft besøg af projekterne "Sammen om diabetes", "Flere kloge hænder i Aarhus", "Din vej i job" og "IPS+", og dermed har Rådet nu haft besøg af alle igangværende projekter mindst én gang.

Besøgene i 2024 har bekræftet mange af de indsigter, der kom ud af besøgene i 2023:

Det opleves, at der generelt er et stort engagement i de enkelte projekter, og at der arbejdes konstruktivt med de udfordringer, der opstår undervejs. Det opleves til tider vanskeligt at arbejde inden for den organisatoriske ramme af en social investering, hvilket bl.a. hænger sammen med et stort indledende tidsforbrug til at få aftaler på plads om visitation, registrering og opfølgning m.v.

Projektmedarbejderne giver indtryk af, at de forskellige projekter er meget meningsfulde. Projekterne har på tværs et overordnet formål om at skabe bedre liv hos borgerne, hvilket sker gennem konkrete indsatser, herunder ofte med mere helhedsorienterede indsatser og mere fokus på den enkelte. For projektmedarbejderne giver det mening at investere i mennesker og ofte bruge mere tid på den enkelte borger, end hvad der normalt er muligt. Dette gælder for alle projektmedarbejdere – uanset om det er en jobkonsulent, en lærer/underviser, en psykolog eller en administrativ medarbejder. Dette kommer bl.a. til udtryk, når projektmedarbejderne fortæller om succeser hos konkrete borgere, der kun er tilvejebragt på baggrund af projektets indsats, og som kan sammenlignes med, hvordan deres tidligere erfaringer med borgerne har været.

Alt dette kalder på, at projekterne - udover de konkrete resultater de genererer, jf. afsnit 4 - er med til at give mere arbejdsglæde blandt medarbejderne, der på mange måder er villige til at løbe en ekstra mil for borgerne, når de får rammerne til at bruge deres faglighed og arbejde med at opbygge en relation til borgerne. Dette kan på mange måder oversættes til 'en tredje bundlinje' for sociale investeringer, der udover at give bedre liv til borgerne og en bedre offentlig økonomi, også kan siges at øge arbejdsglæden. Dette er også et vigtigt bidrag i en tid, hvor der er mangel på arbejdskraft, og hvor det derfor er positivt med en stor medarbejdertilfredshed.

"For første gang føler jeg mig tilstrækkelig i mit arbejde" (citater fra medarbejder i et socialt investeringsprojekt)

Fortsat sparring og vidensdeling

Også i 2024 har Rådet og Sekretariatet bidraget til vidensdeling om erfaringerne med sociale investeringer. Udover den løbende drøftelse med flere almenyttige fonde har Rådet og Sekretariatet holdt flere inspirationsoplæg for bl.a. svenske embedsfolk om arbejdsformen, organiseringen og de samlede erfaringer, der er opnået siden 2020. Herudover har Rådet fokus på at dele så meget viden som muligt om sociale investeringer som redskab med fx Region Midtjylland. Rådet og Sekretariatet har desuden deltaget som sparringspartner og i drøftelser med DSI om en række konkrete emner relateret til sociale investeringer, herunder fx de lovgivningsmæssige rammer, hvor bl.a. udbudsloven sætter nogle begrænsninger i forhold til udbredelsen af sociale investeringer. Dette gælder især de sociale investeringsprojekter med eksterne leverandører, der måtte være et ønske om at videreføre efter en fastlagt projektperiode.

Lokalt i Aarhus Kommune har Rådet og Sekretariatet løbende givet sparring til Aarhus Kommunes Sundhedsfond, og der er aftalt et fællesmøde mellem Rådet for Sociale Investeringer og Investeringsrådet for Sundhedsfonden i foråret 2025 med henblik på sparring og drøftelse af mulige samarbejder, bl.a. i samarbejdet med Region Midtjylland og de nye sundhedsråd.

Herudover deltog Rådet i Inspirationsaftenen om Vilde Problemer i oktober 2024, hvor Rådet som én ud af fire aktører gav eksempler på, hvordan der samarbejdes mellem kommune og civilsamfund om at løse nogle af de komplekse udfordringer anno 2024.

3. Sociale investeringer i Danmark

Udbredelsen af sociale investeringer – og arbejdet med det – er fortsat i 2024. Samlet set er der nu igangsat mere end 40 sociale investeringer i Danmark siden 2020.

De to store nationale drivkræfter bag investeringerne er henholdsvis Den Sociale Investeringsfond (DSI) og Den Sociale Kapitalfond EFFEKT.

Den Sociale Investeringsfond (DSI) blev etableret ved lov i Folketinget i 2018 med to formål. Opgaven for DSI er at foretage sociale investeringer, der skaber livsforbedringer for den enkelte og fører til gevinster for velfærdssamfundet, og samtidig skal DSI modne markedet for sociale investeringer for at skabe grundlag for nye investeringer i velfærd.

DSI arbejder inden for 6 investeringsområder: 1) Udsatte børn og unge, 2) Arbejdsmiljø, 3) Borgere i risiko for livsstilssygdomme, 4) Ind på arbejdsmarkedet, 5) Mennesker med handicap og 6) Trivsel. Inden for disse områder har DSI ved udgangen af 2024 igangsat 14 sociale investeringer (heraf 4 i samarbejde med Rådet for Sociale Investeringer i Aarhus) med en samlet investeringssum på knap 60 mio. kr.

Den Sociale Kapitalfond EFFEKT er en fond under Den Sociale Kapitalfond, som har til formål at igangsætte sociale investeringer, der skal skabe bedre liv for mennesker i udsatte positioner via innovative og langsigtede partnerskaber. Den Sociale Kapitalfond EFFEKT er Skandinaviens første private sociale kapitalfond, der via investeringer ønsker at gøre en mærkbar forskel for mennesker og samfund samtidig med at levere attraktive finansielle afkast til fondens investorer. Det er især en række almennyttige fonde, banker og pensionskasser, som står bag fonden, herunder bl.a. Vækstfonden, Arbejdernes Landsbank, PKA, Lind Foundation, Lauritzen Fonden og Sparekassen Sjælland-Fyn.

Den Sociale Kapitalfond EFFEKT har ved udgangen af 2024 igangsat i alt 23 sociale investeringer – i høj grad inden for arbejdsmarkedsområdet og i mindre kommuner med fokus på at få fx sygemeldte borgere tilbage i beskæftigelse. Fonden bidrager i høj grad til at modne investeringstænkning i kommuner og at arbejde evidensbaseret, men da fonden arbejder med et relativt stort afkastkrav til sine investorer og som følge deraf primært inden for arbejdsmarkedsområdet, er det ikke umiddelbart nærliggende for Rådet for Sociale Investeringer at igangsætte sociale investeringer i samarbejde med Den Sociale Kapitalfond EFFEKT. Arbejdsmarkedsområdet er således ikke en del af Rådets fokusområde, da Aarhus Kommune i forvejen har haft et langvarigt investeringsfokus på beskæftigelsesområdet med gode resultater.

Rapport fra taskforce for sociale investeringer

I juni 2024 udkom afrapporteringen fra den tværministerielle taskforce for sociale investeringer ([Afrapportering fra Taskforce](#)), som blev nedsat med Aftalen om Børnene Først. Rapporten afdækker barrierer forbundet med sociale investeringer og pege på mulige løsninger for at håndtere dem. Rapporten peger på mange af de samme barrierer og potentialer, som Rådet for Sociale Investeringer også oplever.

Ny investeringskapital til DSI

Den Sociale Investeringsfond har i flere år arbejdet for at få flere statslige midler som investeringskapital, da erfaringen er, at for at kunne modne markedet for sociale investeringer er der brug for, at DSI som minimum har mulighed for at medinvestere i projekter, hvis de skal kunne igangsættes. Det gælder også i samarbejder med filantropiske fonde, der i stigende grad ser et potentiale i sociale investeringer, og som gerne vil donere

penge til investeringer, men erfaringen er, at de forudsætter, at den direkte offentlige investering er af samme størrelsesorden.

DSI's langvarige arbejde med at få ny investeringskapital er lykkedes i 2024, hvor DSI samlet set er blevet tildelt knap 100 mio. kr. i ny investeringskapital. De kommer oven i de bevillinger, som DSI blev tildelt i 2023. DSI kan derfor nu igen være medinvestor i sociale investeringsprojekter.

I oktober 2024 blev der i den politiske aftale om Ungeløftet, der handler om indsatser rettet mod de 43.000 unge uden job eller uddannelse, afsat i alt 45 mio. kr. til DSI. Af den politiske aftale fremgår det, at "... der er behov for at afprøve nye metoder for at hjælpe gruppen af unge uden uddannelse med at opnå fodfæste på arbejdsmarkedet eller komme i uddannelse. Indsatser rettet mod udsatte unge er dog ofte forbundet med en vis usikkerhed, mens effekterne kan være relativt langsigtede. Aftalepartierne er derfor enige om at styrke Den Sociale Investeringsfond med et treårigt investeringstilskud på i alt 45 mio. kr. Pengene skal målrettes et investeringsprogram med projekter for gruppen i samarbejde med kommuner m.v."

I december 2024 godkendte Folketingets Finansudvalg herudover, at der tilføres knap 54 mio. kr. til Den Sociale Investeringsfond fra uforbrugte midler under Social- og Boligministeriet. Der er i modsætningen til den anden bevilling tale om frie midler, der derfor kan anvendes til at realisere nogle af de projekter, som DSI har i deres pipeline.



Pulje til resultatbetalingsfond på landsplan

På baggrund af de første års erfaringer med sociale investeringer i Danmark stod det hurtigt klart, at der ville være behov en outcomefond / en resultatbetalingspulje på landsplan, hvis det store potentiale i sociale investeringer skal indfries. Byrådet i Aarhus afsatte på den baggrund allerede i budget 2021 en lokal outcomefond for at hjælpe sociale investeringer på vej.

På landsplan skulle formålet med en tilsvarende pulje være at løse høste-så-problematikken i sociale investeringer og dermed betale for statslige (og regionale) effekter ved igangsatte sociale investeringer i kommunerne. Pt. igangsættes sociale investeringer kun, hvis den økonomiske business case viser et overskud i kommunen. Det betyder lange tilbagebetalingshorisonter til investorerne – og ikke mindst, at en del sociale investeringsprojekter ikke sættes i gang, selvom de ville kunne gavne både borgere og den samlede samfundsøkonomi. På den baggrund fik DSI i februar 2024 udarbejdet en analyse af potentialet for outcomefonde/resultatbetalingspuljer i Danmark: ([Analyse af resultatbetalingspuljer](#)). Den viser bl.a., at outcomefonde/resultatbetalingspuljer kan være et redskab, som kan bidrage til reel systemforandring i det danske samfund.

Analysen og arbejdet med at modne idéen hos relevante beslutningstagere bar frugt, så i fordelingen af DSA-reserven i november 2024 indgik der et forsøg med en resultatbetalingsfond og 12 mio. kr. dertil: "Én af de centrale problemstillinger ved investering i sociale indsatser er, at de kan være forbundet med høje udgifter på kort sigt, mens gevinsterne ofte er langsigtede, usikre og ofte tilfalder andre områder. Resultatbetalingsfonde skal understøtte, at kommuner og regioner investerer i sociale indsatser, hvor der er en samfundsmæssig gevinst, men hvor gevinsten ikke fuld ud tilfalder den, som igangsætter indsatsen. Der afsættes derfor midler til et forsøg med etablering af en resultatbetalingsfond målrettet indsatser på socialområdet".

Den konkrete udformning af den statslige resultatbetalingsfond er endnu ukendt.

Sociale investeringer med regioner og staten

Det er fortsat ambitionen at etablere sociale investeringsprojekter på tværs af myndighedsområder, for det er først, når forskellige sektorer – og borgerne - arbejder sammen om at løse borgernes komplekse udfordringer, at potentialet i sociale investeringer for alvor vil kunne realiseres. Indtil videre foregår alle sociale investeringer i et samarbejde mellem investorer og kommuner – der er fortsat ingen sociale investeringer, hvor regioner eller staten deltager som myndighed og som følge heraf er der derfor endnu ikke investeringer, som går på tværs af myndighedsområder. DSI forventer dog, at der inden længe vil være igangsat sociale investeringer med en region som leverandør og én eller flere kommuner som myndighed.

Lokalt har Region Midtjylland i 2024 indgået en samarbejdsaftale med DSI, men der er ikke på nuværende tidspunkt igangsat en egentlig social investering med de to parter. Et samarbejde mellem Region Midtjylland og Aarhus Kommune om en social investering med fokus på borgere med psykisk sygdom har været længe undervejs, og trods en række indledende dialoger er der endnu ikke konkrete projekter i støbeskeen. Vurderingen er, at DSI vil skulle involveres som markedsmodner, før der vil kunne komme konkrete projekter ud af det.

Sundhedsstrukturen, der træder i kraft fra 1. januar 2027, og som medfører oprettelse af lokale sundhedsråd med både kommunale og regionale medlemmer skal understøtte det nære sundhedsvæsen og sikre, at der bliver samarbejdet på tværs, så sundhedsvæsenet bliver mere sammenhængende og nært – og dermed til gavn for borgerne. Det er endnu uklart, hvad den nye organisering på sundhedsområdet, der omfatter både det somatiske og det psykiatriske område, konkret betyder for investeringsdagsordenen, og hvad de juridiske muligheder bliver for at lave sociale investeringer mellem myndighedsområderne fremover,

4. Status på igangsatte projekter

Housing First

Rådet indgik i december 2020 et samarbejde med den statslige Sociale Investeringsfond, DSI (med-investor), Hjem til Alle (samarbejdspartner), Sociale Forhold og Beskæftigelse (leverandør og myndighed) og Bikubenfonden (underskudsgaranti på 2 mio. kr.) om et socialt investeringsprogram, hvor målet er at få flere unge hjemløse i egen bolig, bedre trivsel og, for de mest ressourcestærke, at komme i arbejde.

Det sociale investeringsprogram består reelt af to indsatser og er dermed i virkeligheden to sociale investeringer. Projektet Havnen er en hovedsageligt social indsats til de mest udsatte unge hjemløse. Målgruppen er kendetegnet ved at have en kaotisk livsførelse, der kræver særlige, intensive og fleksible støtte- og boligløsninger. Den potentielle målgruppe omfatter unge, der er gadesovere eller herbergsbrugere samt unge, som har mistet kontakten til det kommunale system mere generelt.

Projektet Hjem, job og Helhed er en tidlig, intensiv og beskæftigelsesrettet indsats til de unge hjemløse, der er nærmere job og uddannelse. Projektet henvender sig til unge hjemløse – eller unge, som er i akut risiko for at blive hjemløse – og som samtidig har udfordringer, der rækker ud over manglen på bolig. De unge kan fx have udfordringer med psykisk sygdom eller misbrug.

For begge grupper gælder, at de får en fast bolig med intensiv støtte efter Housing First-principper i forløbet. Housing First er en helhedsorienteret tilgang til hjemløshed, hvor borgeren tilbydes en selvstændig bolig i almindeligt byggeri og samtidig modtager bostøtte. Tilgangen er både herhjemme og i udlandet en af de bedst dokumenterede indsatser i forhold til at lykkes med at få hjemløse væk fra gader og sofaer hos bekendte til egen fast bolig.

Det er forventningen, at i alt ca. 75-80 unge vil blive omfattet af indsatsen over en treårig periode. Rådets investering i indsatsen er på i alt 11,5 mio. kr. DSI har investeret et tilsvarende beløb.

Hvis indsatserne lykkes, forventes der at være væsentlige samfundsøkonomiske besparelser bl.a. ved mindre brug af herberg og færre på offentlig forsørgelse. Det er også vurderingen, at de afledte effekter af øget trivsel vil give besparelser på fx sundhedsydelse og kriminalitet mv. Resultatbetalingsmodellen til investorerne baserer sig derfor på tre resultatomål: 1) boligsituation, 2) arbejdsmarkedssituation og 3) selvmestring, der omfatter udviklingen i borgerens trivsel mv. Resultatbetalingsperioden strækker sig over 4 år.

Nuværende status

I begge projekter, har der siden opstart i efteråret 2021 været et løbende optag af unge. Ultimo 2024 har der været tilknyttet 54 unge til 'Hjem, Job og Helhed' og 32 borgere til 'Havnen'. For Hjem, Job og Helhed er antallet af borgere højere end oprindeligt forventet. For Havnen er antallet en smule lavere. Begge projekter er udløbet som sociale effektinvesteringer i efteråret 2024, men videreføres i rent kommunalt regi indtil videre til udgangen af 2025.

Projekterne formår begge fortsat i udpræget grad - og i tråd med målsætningerne - at forebygge ophold på forsorgshjem for de indskrevne borgere. Boligfastholdelse er et centralt mål for den økonomiske bæredygtighed af projekterne og samtidig en meget væsentlig faktor for borgernes menneskelige udvikling.

Det viser sig fortsat, at de unges komplekse udfordringer kan være en barriere for, at de kan opnå selvforsørgelse via uddannelse eller job på kortere sigt. Det gælder særligt for de unge i 'Havnen'. 'Hjem, Job og Helhed' er i et vist omfang lykkedes med at hjælpe de unge mod job eller uddannelse, men fortsat ikke for så stor en andel som oprindeligt forudsat. Nogle unge har opnået ordinær beskæftigelse, mens en større del har deltaget i virksomhedsrettede aktiviteter, så som virksomhedspraktikker.

De unge i 'Hjem, Job og Helhed' oplever generelt en positiv progression i deres trivsel/selvbestring. Resultaterne i den seneste opfølgning viser, at 3 ud af 4 oplever forbedringer. Der er forbedringer på alle parametre i opfølgningen, men størst for fokusområdet Hjem, bolig og økonomi.

Progressionen for de unge i 'Havnen' er mere svingende og generelt er det sværere overhovedet at indsamle opfølgninger på handleplanerne. Kendetegnende for de unge i begge projekter - men særligt Havnen - er, at mange af de unge formentlig ikke har haft et realistisk billede af deres trivsel og ressourcer ved indsatsstart. Det forhold, at projekterne skaber ro om de unge, betyder i flere tilfælde, at de unge opnår en erkendelse af deres faktiske udfordringer, hvilket på den korte bane kan føre til fald i deres trivsel. Et realistisk selv billede er dog en vigtig forudsætning for at kunne skabe en reel og langtidsholdbar udvikling for de unge.

En række kvalitative opfølgninger og analyser - blandt andet udført af en ekstern konsulent finansieret af Bikubenfonden - peger dog på, at der opleves forskellige inkrementelle positive forandringer i Havnen, som er forudsætninger for at opleve langsigtede forbedringer. Det handler om at kunne indgå og overholde aftaler, at komme op om morgenen og om at indgå i sociale fællesskaber. Det har også i partnerskabet givet anledning til drøftelser om hvordan man fremover kan sætte realistiske progressionsmålsætninger for borgere i så udsatte positioner som det gælder for dem, der er en del af Havnen.

Rådet for Sociale Investeringer har foreløbigt efter 4 resultatopfølgninger modtaget 2,5 mio. kr. i resultatbetaling, hvilket er noget lavere end forventet. Forklaringen er primært, at opstarten af projekterne har taget længere tid end forventet, idet det har været nødvendigt at bruge flere ressourcer end forudsat på at opsøge og indskrive unge i projekterne.

Det er forventningen, at hvis de nuværende resultater videreføres, så vil Rådet som minimum få hele den investerede kapital i Hjem, Job og Helhed retur. For Havnen vil der formentlig være tale om en lavere tilbagebetaling end forventet - dog ikke lavere end, at størstedelen dækkes af den underskudsgaranti, som Bikubenfonden stillede som en del af projektet.

Der udarbejdes et opdateret beslutningsgrundlag med opgørelse af resultater og effekter fra projekterne forud for budgetforhandlingerne for 2026. Heri præsenteres også oplæg til mulige finansieringsmodeller til permanentgørelse af indsatserne.

Dialog mod Vold

Rådet for Sociale Investeringer indgik i februar 2021 en 3-årig aftale om en social investering med Den Sociale Investeringsfond, DSI (med-investor), Sociale Forhold og Beskæftigelse (myndighed) og Dialog mod Vold/AskovFonden (leverandør) om en indsats rettet mod voldsramte familier.

I indsatsen skal familier visiteres til indsatsen hos Dialog mod Vold og formålet er at hjælpe de voldsudsatte familier ud af voldsspiralen og bryde med den negative sociale arv ved at tilbyde psykologbehandling til voldsudøver og den voldsudsatte - såvel voksne som børn og unge. Oprindeligt var der aftalt, at 25 familier skulle indgå i projektet, men med revisionen af aftalegrundlaget i 2023 blev det nedjusteret til 15 familier. Dette skyldes store udfordringer med at visitere relevante familier, som både havde behov og motivation for at deltage og modtage psykologisk behandling til at afhjælpe voldsudfordringerne i hjemmet.

Ved at stoppe volden i den nære relation forventes der at være væsentlige samfundsøkonomiske besparelser via bl.a. færre krisecenter-ophold, lavere overførselsudgifter, færre skadestuebesøg og mindre kontakt med retsvæsenet. Dette er afspejlet direkte i resultatbetalingsmodellen, der over en periode på 5 år indeholder resultatbetaling i henhold til følgende parametre:

- Ophør af oplevet vold
- Fravær af skadestuebesøg forårsaget af vold i nære relationer
- Fravær af sigtelser/domme som følge af vold i nære relationer
- Fravær af ophold på kvindekrisecentre
- Fravær af øvrige familiebehandlingsstilbud i kommunen
- Reduktion i familiernes generelle ressourcetræk på kommunale ydelser (herunder overførselsindkomst)

Den endelige aftale trådte i kraft i maj 2021, og Rådets investering i indsatsen er på i alt 2,5 mio. kr. DSI har investeret et tilsvarende beløb. Rådets investering er i det reviderede aftalegrundlag nedjusteret til 1,7 mio. kr.

Nuværende status

Selve behandlingen af familierne hos Dialog mod Vold er færdig ved udgangen af 2024. I alt har 15 familier deltaget i projektet, hvoraf de 11 familier har gennemført, og 4 familier har afbrudt undervejs. Opfølgningen på projektet fortsætter indtil begyndelsen af 2027, så det er endnu uklart, om de forventede resultater af projektet vil realiseres, og herunder også, om investeringen tjener sig hjem. Foreløbigt viser de indledende opfølgninger blandt de familier, der har gennemført behandlingen, og som derfor indgår i resultatopfølgningen, dog gode resultater.

Vold er ophørt hos 9 ud af de 11 familier umiddelbart efter behandlingen, og hos de familier, der har afsluttet behandlingen for mere end 12 måneder siden, ser den positive tendens ud til at fortsætte. Alle familier i resultatopfølgningen har ligeledes intet ophold på krisecentre (dette kan dog – udover en god effekt af indsatsen – dog også skyldes, at mange af familierne har haft vold mod børn som primær voldsudfordring frem for partnervold). I forhold til familiebehandlingsstilbud, så har 7 ud af de 9 familier, der er fulgt op på, ikke haft familiebehandlingsforløb efter opstart på behandlingen hos Dialog mod Vold. Der følges først op på de øvrige resultatmål i begyndelsen af 2027.

Projektet har gennem projektperioden givet en del læring til andre igangværende og kommende sociale investeringer. Det stod det hurtigt klart, at det var udfordringer med at visitere et tilstrækkeligt antal familier til indsatsen. Visitationen var formuleret for snævert, og samtidig var der hverken i projektets tidsplan eller økonomi lagt tid og ressourcer ind til at motivere familierne til at deltage i behandlingen. Det er der et stort behov for, især når der arbejdes med udsatte familier. Det lave antal familier i projektet vil på trods af gode resultater gøre det vanskeligt at generalisere projektets effekter og dermed anvende casens resultater som baggrund for fremtidige indsatser for målgruppen.

På baggrund af de foreløbige resultater er det forventningen, at den beregnede resultatbetaling vil realiseres i projektet. Foreløbigt har Rådet modtaget resultatbetaling på 650.000 kr.

UngiFokus

I juni 2021 indgik Rådet for Sociale Investeringer en aftale om en social investering med Sociale Forhold og Beskæftigelse (myndighed og leverandør) i det 4-årige projekt UngiFokus.

UngiFokus er en helhedsorienteret indsats for 500 aktivitetsparate unge, hvor de unge møder én medarbejder i Jobcentret, som både er den unges uddannelseskonsulent, virksomhedskonsulent og mentor. Den unge får dermed én primær kontakt, som kan skabe en tæt relation til den unge. Konsulenten varetager den tværgående koordinering og sikrer en god forbindelse til centrale samarbejdspartnere (regionen, virksomheder osv.). Forventningen er, at en sådan koordineret og helhedsorienteret indsats på sigt vil lede til øget selvmestring, tro på egne evner og derigennem en øget tilknytning til en uddannelse, arbejdsmarkedet og byens ungefællesskaber. Som følge deraf forventes positive økonomiske gevinster særligt i form af nedbragte udgifter til offentlig forsørgelse, men det er også sandsynligt, at de unge på sigt vil få et mindre behov for sociale støtteforanstaltninger.

Rådets investering i indsatsen er på i alt 14,4 mio. kr. Herudover har Lind Foundation efterfølgende bevilget penge til en grundig evaluering af projektet med henblik på at skabe ny viden om, hvordan udsatte unge i højere grad kan blive en del af positive fællesskaber på arbejdspladser, uddannelser og i fritiden.

Nuværende status

I december 2024 havde 367 unge været i projektet mod en forventning om 422. Målet er, at der arbejdes med 125 unge årligt i indsatsgruppen. På trods af lidt færre unge i projektet end forventet er der foreløbige positive effekter af indsatsen.

Resultatopfølgningerne på projektet viser at projektet forkorter de unges tid på offentlig forsørgelse, når der sammenlignes med en kontrolgruppe. På den baggrund har Rådet for Sociale Investeringer foreløbigt modtaget resultatbetalinger fra projektet på i alt godt 2,3 mio. kr., hvilket svarer til det forventede.

Dertil er der med evalueringsmidlerne fra Lind Foundation udarbejdet en midtvejsevaluering af UngiFokus medio 2024, som indeholder registerbaserede undersøgelser, spørgeskemaer og interviews med de unge og medarbejderne i projektet. De foreløbige resultater peger på, at UngiFokus hjælper flere unge i uddannelse, forbedrer deres trivsel og mindsker behovet for sociale indsatser.

Samtidigt peger interviewene med de unge på, at de oplever relationen til deres uddannelseskonsulent som tryk, tillidsfuld og præget af tilgængelighed. De unge føler sig inddraget, hvilket opleves motiverende og meningsgivende. Og så fremhæver de, at det er rart kun at have én indgang til systemet. Medarbejderne fortæller, at de føler sig mere tilstrækkelige i opgaveløsningen sammen med de unge end i deres tidligere arbejde i jobcentret. De fortæller dog også, at det til tider kan være svært at være ene kontaktperson i de svære sager, hvor de unge bøvler med komplekse udfordringer.

Medio 2025 vil en større slutevaluering af UngiFokus blive udført, hvorefter de endelige konklusioner af projektet kan drages. UngiFokus udløber som social effektinvestering med udgangen af 2025. Med slutevalueringen medio 2025 forventes det muligt at vurdere de samlede økonomiske konsekvenser samt hvordan projektet i givet fald kan permanentgøres og/eller skaleres.

Diabetes

I oktober 2021 indgik Rådet et samarbejde med Den Sociale Investeringsfond (DSI) og Sundhed og Omsorg om en social investering, "Sammen om Diabetes i Aarhus", der skal skabe en sundere livsstil og derigennem forebygge senkomplikationer for sårbare aarhusianere med type 2-diabetes. Målet er at mindske den sociale ulighed i sundhed og øge trivslen blandt de berørte borgere.

Indsatsen er udviklet i samarbejde med Steno Diabetes Center Aarhus og i dialog med Praktiserende Lægers Organisation Aarhus med udgangspunkt i et tidligere pilotprojekt i Folkesundhed Aarhus Vest.

Den borgerrettede indsats består af et forløb med en varighed på 12 måneder og dernæst opfølgning på borgeren de efterfølgende to år. Forløbet, der tilpasses den enkelte borgers behov og ressourcer, består af individuelle samtaler og gruppebaseret undervisning og træning med fokus på sund livsstil, compliance og fastholdelse. Kort sagt: At blive bedre til at være syg med diabetes. Forløbet understøtter borgeren i at få bedre viden, kompetencer og relationer vedrørende deres sygdom, hvilket i sidste ende skal reducere risikoen for at udvikle diabetiske senkomplikationer.

Det blev oprindeligt aftalt mellem Rådet, DSI og Sundhed og Omsorg, at 450 borgere med type 2-diabetes skulle påbegynde et forløb i løbet af tre år, dvs. 150 om året. Rådets andel af investeringen udgjorde ca. 6,7 mio. kr. i alt. Da der har været vedvarende udfordringer med rekruttering til projektet, se nedenfor, er aftalegrundlaget efterfølgende blevet revideret. Det forudsættes nu, at projektet i alt skal hjælpe 300 borgere. Som følge af nedskaleringen af projektet er Rådets investering reduceret til knap 6 mio. kr. i alt i projektperioden.

Opnår borgerne de forventede mål, forventes der anseelige besparelser på lang sigt på plejeudgifterne i Sundhed og Omsorg, og derudover mindst lige så store samfundsøkonomiske besparelser til fx offentlig forsørgelse. Tilbagebetalingsmodellen til investorerne baserer sig udelukkende på udviklingen i borgernes langtidssukker – dels individuelt, dels kollektivt, da der er en direkte sammenhæng mellem borgernes langtidssukker-niveau, selv over kort tid, og udviklingen af følgesygdomme de næste 20 år.

Nuværende status

138 unikke borgere er startet op på indsatsen (144 forløb er i alt startet op). Heraf har 38 borgere gennemført 12 måneder af indsatsen og 13 borgere har gennemført 24 måneder. Det bemærkes, at på grund af starttidspunkt er det ikke alle borgere, der er opstartet i forløb, der endnu har haft mulighed for at gennemføre henholdsvis 12 eller 24 måneder af indsatsen.

For de borger, som har gennemført henholdsvis 12 og 24 måneder er resultaterne som følgende:

- Ved 12 måneder har 58 % opnået en reduktion i deres langtidsblodsukker på 8,5 % eller mere. Resultatet er 54 % ved 24 måneder.
- I gennemsnit har borgerne opnået en reduktion i deres langtidsblodsukker på 4,9 mmol/mol ved 12 måneder, og 5,9 mmol/mol ved 24 måneder i forhold til startmålingen.
- Andelen af borgere, der er enige eller helt enige i at være gode til at tage hånd om eget helbred, er steget fra 49 % til 77 % efter 12 måneder.
- Andelen af borgere, der ikke er i risiko for stress- eller depression (WHO-5), er steget fra 49 % til 72 % efter 12 måneder.

I projektets indledning var forventningen, at 31 % af de deltagende borgere ville nå målet om en reduktion på 8,5 % i langtidsblodsukkerværdien. De første 1-års samt 2-års målinger er dermed henholdsvis 87 % og 74 % over det forventede niveau, hvilket indikerer en meget positiv effekt af indsatsen for målgruppen.

Grundet mindre deltagervolumen end forventet er indsatsen ikke indstillet til at fortsætte i sin nuværende form. I forlængelse heraf har projektets parter aftalt at afslutte projektet som en social investering før tid, og der er derfor up-front udbetalt resultatbetaling til de to investorer med udgangspunkt i de forventede resultater for den faktiske målgruppe. De gode erfaringer fra projektet vil dog blive udnyttet til udviklingen af en kommende type 2-diabetesindsats for den sårbare målgruppe – med primær fokus på borgere med behov for sprogstøtte. Kommende tilbud til målgruppen vil tage af læring fra projektets sundhedspædagogik, anvende de opbyggede rekrutteringskanaler samt gøre brug af den erhvervede viden om behovet for forpligtende samarbejdsaftaler for at sikre et flow af henvisninger fra almen praksis.

Lær for Livet

Rådet for Sociale Investeringer indgik i november 2021 en 13-årig aftale om en social investering med Den Sociale Investeringsfond, DSI (med-investor), Sociale Forhold og Beskæftigelse (myndighed), Børn og Unge (myndighed) og Lær for Livet om en læringsindsats rettet mod de mest udsatte eller anbragte børn og unge. Lauritzen-fonden har bidraget med en underskudsgaranti på 4 mio. kr.

Formålet med indsatsen er at støtte deltagernes læring gennem en langsigtet og helhedsorienteret indsats, så der skabes et fundament for, at deltagerne bliver rustet til at gennemføre folkeskolens afgangsprøve og en ungdomsuddannelse, og dermed får et bedre grundlag for at skabe sig et godt og selvforsørgende liv og i sidste ende bryde med eventuel negativ social arv.

For det enkelte barn/unge strækker indsatsen sig over en seksårig periode og bygger på følgende tre indsatsområder: (i) Learning Camps, (ii) en mentorordning baseret på frivillige kræfter, samt (iii) en brobygning fra læringsprogrammet til deltagernes hverdag.

Det er forventningen, at i alt ca. 80 børn og unge vil blive omfattet af indsatsen. Der vil gennemsnitligt blive visiteret 20 børn og unge årligt til indsatsen i en fireårig periode. Rådets investering i indsatsen er på i alt 8,7 mio. kr. DSI har investeret et tilsvarende beløb.

Hvis indsatserne lykkes, forventes der mærkbare samfundsøkonomiske besparelser på lang sigt primært som følge af mindre brug af offentlig forsørgelse og beskæftigelsesindsatser. Der forventes derudover også mindre brug af forsorgshjem, bostøtte m.v. På kort sigt forventes der i mindre omfang besparelser på støtteforanstaltninger i skolen m.v.

Resultatbetalingsmodellen til investorerne baserer sig på tre resultatomål: 1) deltagelse i læringsindsatsen, 2) folkeskolens afgangseksamen består og 3) gennemførelse eller studieaktiv på en ordinær ungdomsuddannelse.

Nuværende status

De sidste børn starter op i 2025, og derfor skal der tages stilling til projektets fremtid i år.

De foreløbige erfaringer fra Lær for Livet peger på, at børnene i projektet oplever en positiv udvikling både fagligt og socialt, hvilket bl.a. kommer til udtryk ved, at de selv fortæller, at de får flere venner og bliver bedre til dansk og matematik. En ny landsdækkende KRAKA-analyse af Lær for Livet, hvor mange Aarhus-børn indgår, peger på, at markant flere børn i Lær for Livet består folkeskolens afgangsprøve sammenlignet med andre børn i målgruppen. Lær for Livet smitter også af op igennem voksenlivet og har en positiv effekt på, om børnene påbegynder en ungdomsuddannelse og deres senere tilknytning til arbejdsmarkedet og kontakt med det specialiserede voksenområde.

Generelt har Aarhus Kommune et godt samarbejde med Lær for Livet og oplever, at børnene har stor gavn heraf. Det har dog været sværere end forventet og krævet en systematisk indsats at rekruttere børn og familier til indsatsen, bl.a. fordi mange børn og familier kan være tilbageholdende overfor at overnatte ude og lukke mentorer ind i deres hjem. I alt forventer vi dog, at vi næsten når op på det planlagte antal børn. Lær for Livet har også haft udfordringer med at finde mentorer, hvilket der dog er sat en betydelig og virkningsfuld indsats ind overfor.

Din vej i job

Rådet for Sociale Investeringer indgik i november 2022 en 2-årig aftale om en social investering med Sociale Forhold og Beskæftigelse (myndighed), IPSCenter Danmark og SIND Erhverv (leverandører) om en udvidet IPS-indsats for udsatte borgere over 30 år med psykisk sygdom, hvor den psykiske sygdom giver væsentlige barrierer for at starte og fastholdes i job eller uddannelse. Formålet er, at flere borgere skal skifte en tilværelse på kontanthjælp ud med beskæftigelse eller uddannelse. Det skal ske via en indsats, der bygger på SIND Erhverv og IPSCenter Danmarks gennemprøvede principper, arbejdsmetoder og mangeårige praksiserfaring – suppleret med nye elementer og samarbejdsformer. Ambitionen er at hjælpe 60 borgere over to år. Det er forventningen, at indsatsen udover sparede udgifter til forsørgelsesudgifter vil give færre udgifter i psykiatrien.

Resultatbetalingen til investor knyttes til borgernes beskæftigelsesstatus, der først og fremmest anvendes som et direkte mål for besparelser på forsørgelsesudgifter og som et indirekte mål for behovet for vejledning og opkvalificering. Borgernes beskæftigelsesstatus anvendes også som en proxy for forventede besparelser på sundhedsområdet (fx til indskrivninger og ambulante besøg på psykiatriske sygehuse).

Rådets investering i indsatsen er i alt 3 mio. kr. De første resultater af Din vej i job er opgjort i marts 2024.

Nuværende status

Projektet har i alt hjulpet 59 borgere.

Generelt har projektet været karakteriseret ved et godt samarbejde mellem leverandørerne og Aarhus Kommune med stor tilgængelighed, god sparring og dialog. Vurderingen er også, at projektet generelt har været afviklet på en god måde. Der har været gang i de planlagte aktiviteter i form af forløb med intensiv IPS-støtte, pårørendestøtte og en netværksgruppe. Der er etableret partnerskaber med virksomheder og i nogle borgersager bygget bro til det psykiatriske behandlingssystem. Pårørende til deltagerne er desuden blevet tilbudt samtaler for at blive bedre klædt på til at tackle evt. udfordringer.

Den første resultatopfølgning viste dog, at et begrænset antal borgere var kommet i job eller uddannelse. I alt var 4 ud af 42 borgere kommet i beskæftigelse mod en forventning på 19. De foreløbige resultater indikerer således ikke, at de forventede resultater med projektet opnås.

Fagligt er vurderingen hos Sociale Forhold og Beskæftigelse da også, at projektet med fordel kunne have et større og hurtigere fokus på at få borgerne i job eller jobrettede aktiviteter. I nogle borgerforløb har oplevelsen været, at der arbejdes meget håndholdt med borgernes problemstillinger, før de starter i et virksomhedsforløb.

Derfor går der til tider lang tid, før borgerne afprøver sig selv i virksomheder, som JobFirst og IPS-metoden ellers tilsiger.

På den baggrund er det, jf. afrapporteringen til Byrådet i forbindelse med budget 2025, besluttet, at indsatsen ikke skal fortsætte. Sociale Forhold og Beskæftigelse vil dog løbende følge de langsigtede resultater af indsatsen og vurdere, om der skal igangsættes nye forløb ved leverandørerne.

IPS+

I november 2022 har Rådet for Sociale Investeringer sammen med Sociale Forhold og Beskæftigelse (myndighed og leverandør) igangsat en 4-årig indsats, hvor der oprettes en IPS+ enhed. Den skal vurdere 300 unges psykiske udfordringer for at give den enkelte unge bedst mulig støtte og vejledning i forhold til job, uddannelse og relationer med andre unge. De unge er endnu ikke så udfordrede, at de er i målgruppen for psykiatrien, men de har oftest tydelige indikationer på betydelige psykiske udfordringer, som står i vejen for, at de kan opnå fodfæste på en uddannelse eller arbejdsmarkedet. Målet er, at flere unge med psykiske vanskeligheder hurtigere får fodfæste på arbejdsmarkedet og kan tage del i positive fællesskaber.

Det er forventningen, at indsatsen udover sparede udgifter til forsørgelsesudgifter ligeledes vil give færre udgifter til borgernes behov for vejledning og opkvalificering samt for bostøtte og misbrugsbehandling.

Resultatbetalingen til Rådet knyttes til borgernes beskæftigelsesstatus, der anvendes som et direkte mål for besparelser på forsørgelsesudgifter samt som en proxy for de øvrige forventede besparelser.

Investeringen beløber sig til i alt 6 mio. kr. Rådets investering i indsatsen er på i alt 3 mio. kr. Den resterende del af investeringen finansierer Sociale Forhold og Beskæftigelse.

De første resultater af IPS+ vil blive opgjort i marts 2025, og første resultatbetaling vil dermed foreligge i forbindelse med forventet regnskab for 2025.

Nuværende status

I alt har 120 unge indtil videre været en del af projektet. En opgørelse viser, at mange af de unge i projektet har uafdækkede diagnoser. Ikke overraskende er det udviklingsforstyrrelserne (opmærksomhedsforstyrrelser/sprogforstyrrelser/autisme) og de affektive lidelser (depression/angst/belastningssymptomer), som fylder mest. Diagnoser som, hvis der ikke tages hensyn til dem i den beskæftigelsesrettede indsats, kan stå i vejen for succes for den enkelte og lede til flere nederlag.

Tilbagemeldingerne på projektet fra de unges uddannelseskonsulenter og ungerådgivere er positive. De beskriver, at udredningen giver mening ind i deres arbejde i det efterfølgende forløb med at hjælpe unge videre. De fagprofessionelle oplever, at de får en bedre forståelse af den unge, deres udfordringer og ikke mindst kompetencer.

De unge oplever, at de gennem projektet bliver klogere på sig selv, at de får nogle værktøjer og mestringsstrategier til at tackle de udfordringer, de måtte have. Flere fortæller også, at de får værktøjer til bedre at kunne kommunikere om deres udfordringer og kompetencer.

Projektet har aktuelt et fokus på at sikre en god overgang fra udredningen af de unge til det efterfølgende forløb i Jobcentret. Projektets succes forudsætter stærke koblingskompetencer og et tæt samarbejde mellem psykologerne og de mange andre medarbejdere omkring de unge fx virksomhedskonsulenter samt uddannelseskonsulenter og ungerådgivere.

I marts 2025 vil forvaltningen opføre de første resultater af projektet.

Flere kloge hænder i Aarhus

Rådet for Sociale Investeringer indgik i februar 2023 en aftale med Elevaid (nu Companyoung (leverandør)) og SOSU Østjylland (myndighed) om at gennemføre en 3-årig datadrevet trivselsindsats for eleverne på SOSU Østjylland som en social investering. Med formålet om at forbedre trivsel og mindske frafaldet blandt eleverne

implementeres Elevaids trivselsværktøj og elevrådgivning på SOSU Østjylland i Aarhus samtidig med, at trivselsarbejdet på SOSU Østjylland styrkes. Konkret indebærer det løbende digitale trivselsmålinger hos eleverne med henblik på at spore mistrivsel, så SOSU Østjylland hurtigere kan sætte ind med støtte.

Forventningen til den forstærkede trivselsindsats er, at flere elever forbedrer deres trivsel og at flere elever gennemfører deres uddannelsesforløb på SOSU Østjylland. Konkret er resultatmålet at mindske frafaldet med 5 %-point set i forhold til en baseline-måling for 2019-2021. Hvis resultatmålet opfyldes, vil udbuddet af faglært arbejdskraft til velfærdsområderne i Aarhus øges, og på den måde taler projektet direkte ind i arbejdet med to af byrådets syv vilde problemer, nemlig 'Rekruttering og kompetence' samt 'Unge mentale sundhed'. Desuden adresserer det målsætningen om at øge søgningen og tilgangen til erhvervsuddannelserne.

Rådet for Sociale Investeringer har investeret i alt 4,9 mio. kr. i projektet, som forventes tilbagebetalt i løbet af en 5-årig periode. Første resultatbetaling er foretaget i slutningen af 2024.

Nuværende status

Trivselsindsatsen på SOSU Østjylland startede op i maj 2023 og er siden udrullet på alle 8 uddannelser på skolen. På skolen er det for både lærere og elever blevet hverdag at foretage de digitale trivselsmålinger og at tale om trivsel. På baggrund af de løbende resultater iværksættes løbende trivselstiltag på skolen, fx kurser relateret til eksamensangst, og de, der har behov for individuelle samtaler, har fri adgang til enten at tale med skolens uddannelsesvejledere eller psykologer hos Elevaids elevrådgivning. Blandt eleverne er det blevet legitimt at tale om, hvordan de har det.

I slutningen af 2024 blev den første resultatopfølgning på projektet foretaget, og heri indgår frafaldsstatus efter 6 måneder for de elever, der er optaget i perioden 1. maj 2023 til 30. juni 2024. Ud af 1.475 elever har 83 elever afbrudt sin uddannelse. Det svarer til 110 færre afbrudte uddannelser end hvis frafaldet havde været det samme, som i projektets baseline for årene 2019-2021. Konkret viser tallene i projektets første måling, at frafaldet er mindsket med 9 %-point og dermed væsentligt mere end målsætningen på 5 %-point.

På baggrund af de foreløbige resultater er det forventningen, at den beregnede resultatbetaling vil realiseres i projektet. Foreløbigt har Rådet modtaget resultatbetaling på 3,6 mio. kr.

5. Et blik ind i 2025

På baggrund af evalueringen af Rådets arbejde og byrådets oprettelse af Aarhus Kommunes Sundhedsfond har Rådet revideret sin strategi og vision. Med udgangspunkt heri vil Rådet og sekretariatet i 2025 fortsætte med at drøfte mulige sociale investeringsområder med magistratsafdelingerne. Med en række erfaringer om samarbejdsformen i bagagen står det klart, at sociale investeringer i en del tilfælde *kan* være et godt redskab til at opnå positive forandringer for borgerne og en forbedret økonomi, men de er ikke egnede til alle områder. Der er derfor brug for at kortlægge nærmere, hvor og under hvilke forhold sociale investeringer kan være en gevinst, og hvornår der skal tænkes i andre baner.

Rådet er herudover i gang med at udfolde perspektiverne på forskellige områder og har kig på mulighederne for at investere den nye investeringskapital, som byrådet bevilgede i budgettet for 2025 (8 mio. kr.) på en god måde i nye sociale indsatser. Rådet vil i den forbindelse have fokus på at afprøve nye metoder i (sam-)arbejdet med borgerne og vil gerne afprøve nye samarbejder med flere partnere involveret. Det gælder både i forhold til myndigheder, hvor det er håbet, at markedet for sociale investeringer nu er modent nok til, at det kan lykkes at lave en social investering, hvor flere myndigheder kan indgå i resultatbetalingen, men også i forhold til at få flere investorer/fonde med i projekterne, så projekterne kan geares og risikoen spredes ud. Konkret er Rådet bl.a. i samarbejde med DSI i gang med at afsøge nye, konkrete områder, som kan være relevante at igangsætte sociale investeringer på – herunder også nogle, der potentielt kan medføre et samarbejde med regionen.

Rådet ønsker fortsat at invitere til en løbende dialog med medarbejdere og ledere i de igangsatte projekter med henblik på en fortsat vidensdeling og -opsamling.

Herudover vil Rådet og sekretariatet fortsat arbejde med at nedbryde barrierer for sociale investeringer. Det gælder både i lovgivningen, hvor bl.a. udbudsloven og regionsloven sætter nogle begrænsningerne, men også

de mentale og praktiske barrierer for at arbejde med sociale investeringer. Konkret fortsættes den gode dialog med DSI om udbredelsen af sociale investeringer, ligesom der ønskes etableret et samarbejde med KL om redskabet med henblik på, at KL i stigende grad kan have fokus på sociale investeringer i den løbende dialog med staten om kommunernes økonomi. Det gælder ikke mindst i styringen af socialområdet, hvor bl.a. Ekspertudvalget på socialområdet og Reformkommissionen har peget på værktøjet som en del af løsningen på de økonomiske udfordringer. Sociale investeringer indeholder således en samarbejdsform, som kan nedbryde barrierer mellem kommuner, regioner og stat ved at gøre det attraktivt at samarbejde på tværs, hvorved borgerne i højere grad kan få en mere helhedsorienteret og koordineret indsats fra det samlede velfærdssamfund, der giver bedre resultater for borgerne og derfor på sigt lavede offentlige udgifter.

6. Økonomi

Med byrådets beslutning om at anvende yderligere 8 mio. kr. på sociale investeringer i budgettet for 2025 har Byrådet afsat i alt 48 mio. kr. til sociale investeringer. Med budgetforliget for 2022 præciserede byrådet, at Rådet kan indregne forventede resultatbetalinger på 80 % af de samlede investeringer ind i sit økonomiske råderum.

De i alt 48 mio. kr. er risikovillig kapital, som skal bringes i anvendelse for at afprøve nye metoder og indsatser i de sociale investeringer. Samtidig skal Rådet dog sikre, at der i de forskellige investeringer er sandsynlighed for, at investeringen kommer tilbage i form af resultatbetaling fra kommunens øvrige økonomi. I økonomistyringen forventes generelt en resultatbetaling med 80 % effekt. I et mindre omfang har Rådet mulighed for at igangsætte indsatser, hvor der ikke kan forventes en kommunal resultatbetaling.

Til drift af den sociale investeringsfond anvendes årligt 150.000 kr. til honorarer til Rådets medlemmer, 300.000 kr. til sekretariatsbetjening i Borgmesterens Afdeling samt et mindre beløb til afholdelse af øvrige udgifter. I 2024 er der under øvrige udgifter blandt andet afholdt penge til den evaluering af den sociale investeringsfond, som blev foretaget af PwC i vinteren 2023-2024. I en 10-årig periode vil betalingen til driften af den sociale investeringsfond udgøre ca. 5 mio. kr.

Af bevillingsretlige grunde er det borgmesteren, der er bemyndiget til formelt at godkende de sociale investeringer, som Rådet for Sociale Investeringer ønsker at igangsætte, men der gælder et armslængdeprincip, så Rådet selv lægger linjen og reelt beslutter, hvilke projekter de ønsker at investere i. For at en investering kan gennemføres, kræves dog også en godkendelse af rådmanden for den magistratsafdeling, der har myndighedsansvaret for indsatsen, og som derfor i en social investering forpligter sig til at betale for de effekter, der opstår.

Der har samlet været afholdt udgifter på 11,9 mio. kr. i 2024 til arbejdet med sociale investeringer, herunder investeringer i 7 forskellige investeringer. Den samlede nettoudgift til sociale investeringer er dog kun 564.000 kr., fordi der har været resultatbetalinger fra 7 projekter på i alt 11,4 mio. kr. Overordnet set er det, jf. afsnit 4 vurderingen, at projekterne er i god gænge, og at de budgetterede resultatbetalinger, som er sat til 80% af de beregnede resultatbetalinger i business casen, generelt realiseres. Der har dog været en vis forsinkelse i flere af projekterne i forbindelse med opstart og visitation, hvilket også har betydning for, hvornår resultatbetalingerne optræder.

Nedenstående tabel 2 viser økonomien i Aarhus Kommunes sociale investeringsfond, som den ser ud på baggrund af regnskab 2024. Oversigten indeholder udgifterne til driften af Fonden samt til alle igangsatte investeringer. Samtidig indeholder den de forventede resultatbetalinger fra de enkelte projekter, svarende til 80% effekt. Hvis indsatserne har en højere eller lavere effekt end forudsat, vil resultatbetalingen blive påvirket heraf. Med andre ord kan økonomien i Fonden reelt blive både bedre eller dårligere end den ser ud til at være på nuværende tidspunkt.

Som det fremgår nederst i tabellen, resterer der ultimo 2024 ca. 7,8 mio. kr. i Fonden. Hertil kommer de 8 mio. kr., som byrådet bevilgede til sociale investeringer i budget 2025. Det bemærkes, dog, at en del af pengene - samt en del af den forventede tilbagebetaling fra de igangsatte projekter - allerede er reserveret til investeringer i de igangsatte indsatser samt til Fondens drift.

Tabel 2: Økonomien i Aarhus Kommunes sociale investeringsfond

1.000 kr.	R 2020	R 2021	R 2022	R 2023	R 2024	B 2025	B 2026	B 2027	B 2028	Efterføl gende år i alt ²
<i>Drift af Fonden</i>										
Honorar til Rådet	100	150	144	150	150	150	150	150	150	900
Sekretariatsbetjening	300	200	300	300	300	300	300	300	300	1.800
Øvrig drift af Rådet	22	24	17	79	363	50	50	50	50	300
<i>Indsatser</i>										
Job BootCamp	800									
- Resultatbetaling ¹	-900									
2 Housing First-indsatser		1.945	3.494	3.744	630					
- Resultatbetaling ¹			-45	-1.313	-1.122	-3.467	-1.930	.706		
Dialog mod Vold		506	474	803						
- Resultatbetaling ¹				-230	-230	-212	-158	-706		
Ung i Fokus		900	3.600	3.600	3.600	2.700				
- Resultatbetaling ¹				-700	-1.665	-1.361	-1.390	-1.680	-1.970	-4.028
Diabetes			2.221	1.921	1.821					
- Resultatbetaling ¹				0	-4.522					
Hygiejne-nudging			1.450	1.450						
- Resultatbetaling ¹				0						
Lær for Livet			907	1.205	1.506	1.631	1.068	990	720	385
- Resultatbetaling ¹				-169	-151	-598	-598	-539	-1.200	-4.455
Din vej i job			123	1.496	1.413					
- Resultatbetaling ¹					-68	-392	-392	-392	-392	-784

IPS Plus enhed				750	798	798	750			
- Resultatbetaling ¹						-48	-223	-350	-778	-1.435
Fundamentet			200							
Flere kloge hænder				1.718	1.372	1.183	588			
- Resultatbetaling ¹					-3.631	-227	-227			
I alt *	322	3.724	12.844	14.803	564	1.056	-1.535	-4.348	-3.110	-7.326
Restbeløb i Fonden ult. året (80% effekt)	39.678	35.953	23.148	8.345	7.781	14.725	16.260	20.608	23.718	31.040

Note 1: Den budgetterede resultatbetaling er i tabellen indsat med 80 % effekt. Resultatbetalingen realiseres kun, hvis den forventede effekt af indsatsen opstår i praksis.

Note 2: Perioden 2029-2034